

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра економіки підприємства

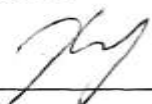
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ ТА МОНІТОРИНГ В СФЕРІ ОПЛАТИ
ПРАЦІ»

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
спеціальність	232 Соціальне забезпечення
назва освітньої програми	Економіка та організація соціального забезпечення
статус	вільного вибору

Краматорськ
ДДМА
2019-2020

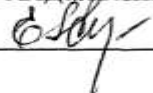
Робоча програма навчальної дисципліни «Дослідження ринку праці та моніторинг в сфері оплати праці» для підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, спеціальність 232 Соціальне забезпечення, освітня програма «Економіка та організація соціального забезпечення».

Розробники:

 Т. П. Гітіс, канд. екон. наук, доцент

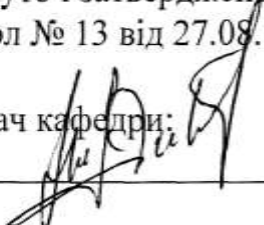
Погоджено з групою забезпечення освітньої програми (лише для обов'язкових дисциплін):

Відповідальний представник групи забезпечення:

 О. О. Шевченко, д-р екон. наук, доцент

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства, протокол № 13 від 27.08.19

Завідувач кафедри:

 Н.Ю. Рекова, докт. екон. наук, професор

Розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради факультету економіки та менеджменту
протокол № 1-08/19 від 28.08.19

Голова Вченої ради факультету:

 С.В. Мироненко, д-р техн. наук, професор

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

Відомо, що ринок праці охоплює різноманітні сфери та ланки суспільного виробництва. Він функціонує і в межах підприємства, і поза ним. До проблем ринку праці в межах підприємства відносять, зокрема, проблеми, пов'язані з організацією праці та заробітної плати, охороною праці, наймом і звільненням працівників, їхньою оцінкою та розвитком, дисципліною праці та плинністю кадрів та ін. Частина з цих проблем, особливо визначення та диференціація трудових доходів, є предметом розгляду і на макрорівні. Їх можна вважати основними проблемами ринку праці, які цікавлять і роботодавців, і найманих працівників. Не менш важливими виявляються також проблеми інфраструктури, які виникають в умовах цивілізованого ринку праці, а саме: забезпечення зайнятості та скорочення безробіття, законодавче регулювання трудових відносин, соціальний захист, соціальне партнерство, включаючи колективно-договірне регулювання за участю профспілок, спілок роботодавців і держави, пенсійне забезпечення та ін.

Формуванню системи теоретичних і прикладних знань та цілісного уявлення про ринок праці та соціально-економічну сутність зайнятості населення, знань про найбільш ефективні моделі ринку праці, підходи до регулювання ринку праці та зайнятості населення, дослідження та моніторинг заробітної плати та основні напрямки державної соціальної політики на ринку праці сприяє вивчення студентами навчальної дисципліни професійної підготовки «Дослідження ринку праці та моніторинг в сфері оплати праці».

Мета дисципліни – формування когнітивних, афективних та психомоторних компетентностей у галузі дослідження ринку праці та моніторингу в сфері оплати праці, тобто підготовка висококваліфікованих професіоналів з соціального забезпечення що здатні вирішувати дослідницькі й управлінські завдання та проблеми функціонування основних елементів ринку праці.

1.2. Завдання дисципліни:

- опанування знаннями про економічні процеси, що пов'язані з формуванням й функціонуванням ринку праці та його основних елементів;
- набуття навичок і вмінь самостійно використовувати методи та засоби, що забезпечують ефективність дослідження ринку праці та моніторингу заробітної плати.
- забезпечення вміння орієнтуватися у законодавстві України, що регламентує правове забезпечення функціонування ринку праці та формування ціни праці (заробітної плати);
- набуття навичок і вмінь вирішення складних спеціалізованих завдань щодо ведення ефективного регулювання ринку праці та заробітної плати;

- формування навичок професійної комунікації й аргументованого дискутування з питань ринку праці та оплати праці, пояснення змісту відповідної проблематики в колі фахівців та нефаківців;

- забезпечення вміння узагальнювати та деталізувати окремі факти, явища, механізми, тенденції у розвитку ринку праці та його основних елементів, робити прогнози щодо їх розвитку.

1.3. Передумови для вивчення дисципліни: вивчення дисциплін «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка праці та соціально-трудова відносини».

1.4. Мова викладання: українська

1.5. Обсяг навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять:

- загальний обсяг становить: 150 годин / 5,0 кредити (денна форма навчання), у т.ч.: лекції – 18 години, практичні (семінарські) – 36 години, самостійна робота студентів – 96 годин; 180 годин / 6,0 кредити (заочна форма навчання), у т.ч.: лекції – 8 годин, практичні (семінарські) – 8 годин, самостійна робота студентів – 164 години

II ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання.

В узагальненому вигляді їх можна навести наступним чином:

у когнітивній сфері:

студент здатний демонструвати концептуальні знання у галузі дослідження ринку праці та моніторингу у сфері оплати праці;

студент здатний до критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять, що пов'язані з організацією дослідження ринку праці та моніторингу у сфері оплати праці

в афективній сфері:

студент здатний донести до фахівців і нефаківців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі дослідження ринку праці та моніторингу заробітної плати;

студент здатний ефективно формувати комунікаційну стратегію при обговорюванні лекційний та позалекційний навчального матеріалу з іншими студентами та викладачем; ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної та наукової етики;

у психомоторній сфері:

самостійно здійснювати збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів щодо дослідження ринку праці та моніторингу заробітної плати;

студент здатний до розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем, що виникають у сфері дослідження ринку праці та моніторингу

заробітної плати.

Формулювання спеціальних результатів із їх розподілом за темами представлені нижче:

Тема	Зміст програмного результату навчання
1	<i>У когнітивній сфері:</i> • студент здатний визначити поняття «ринок праці», порівняти комплексний та системний підходи до визначення поняття «ринок праці»; • студент здатний порівняти діалектичний та функціональний підхід до аналізу сутності ринку праці; • студент здатний визначити підходи до диференціації ринку праці, ілюструвати моделі ринку праці, класифікувати ринки праці, пояснити особливості сегментування ринку праці; • студент здатний визначити та оцінити функції ринку праці; <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний брати участь у колективному обговоренні умов виникнення сучасного ринку праці, проблем та труднощів щодо забезпечення його ефективного функціонування; аргументувати власну думку українською мовою, в т.ч. в усних та письмових повідомленнях, усвідомлювати переваги та недоліки власної позиції та позицій інших учасників дискусії; <i>у психомоторній сфері:</i> • студент здатний виконати оцінку динаміки та структури трудових ресурсів в Україні, сформулювати висновки; • студент здатний вирішити завдання сегментування ринку праці України
2	<i>У когнітивній сфері:</i> • студент демонструвати розуміння теоретичних основ саморегулювання ринку праці; • здатний визначити механізми саморегулювання ринку праці; • студент здатний аналізувати взаємозв'язок між попитом та пропозицією робочої сили на ринку праці; <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний дискутувати та брати участь в обговорюванні переваг та недоліків окремих механізмів саморегулювання ринку праці; • студент здатний дотримуватись законодавства України та нормативних актів, що стосуються ринку праці, зайнятості та соціального захисту громадян (Конституція України, Закон України «Про зайнятість населення», Закон України «Про оплату праці», Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» тощо); <i>у психомоторній сфері:</i> • студент здатний побудувати криву попиту та пропозиції робочої сили; • студент здатний вирішити завдання обґрунтування точки ринкової рівноваги на ринку праці
3	<i>У когнітивній сфері:</i> • студент здатний аналізувати фактори, що впливають на обсяги індивідуального попиту на робочу силу; • здатний аналізувати попит на робочу силу у регіонально-галузевому розрізі; • здатний визначити джерела сукупної пропозиції робочої сили, потоки пропозиції робочої сили; • студент здатний оцінити обсяг пропозиції робочої сили <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний дискутувати та брати участь в обговорюванні питань

Тема	Зміст програмного результату навчання
	подолання дисбалансу попиту та пропозиції робочої сили; <u>у психомоторній сфері:</u> • студент здатний демонструвати володінням інструментарієм розрахунку економічно активного та економічно неактивного населення; • здатний оцінити обсяг попиту та пропозиції робочої сили в Україні; прогнозувати обсяги та структуру попиту на працю в Україні; • студент здатний сформулювати практичні рекомендації щодо подолання дисбалансу попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці України
4	<u>У когнітивній сфері:</u> • студент здатний визначити соціально-економічну сутність зайнятості; комплексно оцінити проблеми зайнятості; • здатний до використання нормативних положень, що забезпечують гарантії зайнятості населення України; • студент здатний визначати статус безробітного в Україні за методологією МОП; пояснити відмінності основних видів безробіття та практичне значення їх диференціації; • студент здатний визначати причини неточності виміру рівня безробіття; • студент здатний оцінити економічні й соціальні наслідки безробіття <u>в афективній сфері:</u> • студент здатний дискутувати та брати участь в обговорюванні питань регулювання ринку праці та зайнятості й сприяння скороченню безробіття <u>у психомоторній сфері:</u> • здатний аналізувати стан і рівень зайнятості населення України за видами економічної діяльності, формами власності; • здатний визначати рівень безробіття; розробити практичні рекомендації щодо запобігання зростанню безробіття в Україні; • формулювати та проектувати основні заходи щодо сприяння самозайнятості населення України
5	<u>У когнітивній сфері:</u> • студент здатний охарактеризувати основні методи та прийоми аналізу ринку праці; • здатний до використання методологічних визначень та понять, що використовуються при дослідженні ринку праці Державною службою статистики України; • студент здатний охарактеризувати методи інформаційного забезпечення ринку праці; • студент здатний визначати особливості вибірових обстежень населення домогосподарств з питань економічної активності за даними Держкомстату України; • студент здатний охарактеризувати основні методи збору неофіційної інформації при дослідженні ринку праці <u>в афективній сфері:</u> • студент здатний дискутувати та брати участь в обговорюванні питань удосконалення методологічної бази у дослідженнях ринку праці <u>у психомоторній сфері:</u> • здатний аналізувати стан і рівень економічної активності населення шляхом вибіркового обстеження домогосподарств; • здатний застосовувати форми державної статистичної звітності
6	<u>У когнітивній сфері:</u> • студент здатний виділити заробітну плату, як основний елемент ринку праці,

Тема	Зміст програмного результату навчання
	визначити ціну товару «робоча сила» в умовах ринку праці; • студент здатний аналізувати стан заробітної плати, ілюструвати динаміку індикаторів середньої заробітної плати; • студент здатний узагальнити результати моніторингу заробітної плати, зробити висновки щодо стану заробітної плати; <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний брати участь в колективному обговорюванні проблем у сфері оплати праці та труднощів щодо забезпечення заробітною платою її основних функцій; аргументувати власну думку українською мовою, в т.ч. в усних та письмових повідомленнях, усвідомлювати переваги та недоліки власної позиції та позицій інших учасників дискусії; <i>у психомоторній сфері:</i> • студент здатний вирішити завдання моніторингу заробітної плати на підставі даних Державної служби статистики України; • розробити та сформулювати заходи щодо покращення стану заробітної плати в Україні
7	<i>У когнітивній сфері:</i> • студент здатний визначити та систематизувати методи прогнозування ринку праці; • студент здатний визначити основну мету прогнозування ринку праці; • студент здатний виділити особливості прогнозування чисельності працездатного населення працездатного віку; • студент здатний виділити особливості прогнозування попиту і пропозиції на ринку праці, зайнятості і безробіття; <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний дискутувати та брати участь в обговорюванні питань удосконалення методологічної бази прогнозування ринку праці; <i>у психомоторній сфері:</i> • сформулювати пріоритетні напрямки розвитку ринку праці відповідно до соціально-економічного стану країни; • спроектувати заходи держави щодо підвищення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці

III ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна/заочна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
1.	Теоретичні засади функціонування ринку праці	22/14	2/1	6/-		14/24
2.	Механізм саморегулювання ринку праці	20/15	4/1	2/-		14/24
3.	Сукупна пропозиція та попит на ринку праці	28/17	4/1	10/2		14/23
4.	Зайнятість та безробіття	28/16	2/1	12/2		14/23
5.	Теоретичні та методологічні аспекти дослідження ринку праці	17/14	2/2	2/2		13/23
6.	Особливості моніторингу заробітної плати, як складового елементу ринку праці	18/16	2/1	2/2		14/23
7.	Прогнозування стану ринку праці	17/14	2/1	2/-		13/24
Усього годин		150/180	18/8	36/8		96/164

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

3.2. Тематика практичних занять

№ з/п	Тема заняття
1.	Ринок праці в економічній системі
2.	Внутрішньофірмові ринки праці
3.	Механізм саморегулювання ринку праці
4.	Сукупна пропозиція на ринку праці
5.	Сукупний попит на ринку праці
6.	Вплив урбанізації на сукупну пропозицію праці в Україні
7.	Гендерні аспекти формування сукупної пропозиції на ринку праці
8.	Попит та пропозиція робочої сили в Україні
9.	Забезпечення зайнятості населення
10.	Рівень зайнятості населення в Україні та її регіонах
11.	Рівень зайнятості населення України за статтю, місцем проживання та за віковими групами
12.	Рівень зайнятості населення України за статтю, місцем проживання та за віковими групами
13.	Безробіття: зміст, форми та причини виникнення
14.	Рівень безробіття
15.	Теоретичні та методологічні аспекти дослідження ринку праці
16.	Особливості моніторингу заробітної плати, як складового елементу ринку праці
17.	Прогнозування стану ринку праці

3.3. Перелік індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми або тем, з яких виконується індивідуальне завдання	Назва і вид індивідуального завдання
1.	Механізм саморегулювання ринку праці	Підготовка доповіді або статті на конференцію
2.	Сукупна пропозиція та попит на ринку праці	
3.	Зайнятість та безробіття	
4.	Теоретичні та методологічні аспекти дослідження ринку праці	
5.	Особливості моніторингу заробітної плати, як складового елементу ринку праці	
6.	Прогнозування стану ринку праці	

IV КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

4.1. Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів денної форми навчання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Мак балів	Характеристика критеріїв досягнення результату навчання для отримання максимальної кількості балів
1.	Контроль поточної роботи на практичних заняттях	10	Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, розв'язувати практичні завдання, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації
2.	Розрахункове завдання №1	10	Студент здатний за матеріалами Державної служби статистики України провести огляд ринку праці по наступним напрямам: 1. Аналіз внутрішньофірмових ринків праці України за видами економічної діяльності. 2. Аналіз внутрішньофірмових ринків праці України у регіональному аспекті.
3.	Розрахункове завдання №2	10	Студент здатний за матеріалами Державної служби статистики України провести аналіз впливу урбанізації на сукупну пропозицію праці в Україні
4.	Розрахункове завдання №3	10	Студент здатний за матеріалами Державної служби статистики України провести аналіз статевих відмінностей економічно активного населення України.
5.	Розрахункове завдання №4	10	Студент здатний за матеріалами Державної служби статистики України провести аналіз попиту та пропозиції робочої сили в Україні, оцінити дисбаланс між попитом та пропозицією
6.	Розрахункове завдання №5	10	Студент здатний за матеріалами Державної служби статистики України провести аналіз рівня зайнятості населення в Україні та її регіонах
7.	Розрахункове завдання №6	10	Студент здатний за матеріалами Державної служби статистики України провести огляд ринку праці по наступним напрямам: 1. Аналіз рівня зайнятості населення України за статтю, місцем проживання та за віковими групами. 2. Аналіз рівня зайнятості молоді за видами економічної діяльності в Україні.
8.	Розрахункове завдання №7	10	Студент здатний за матеріалами Державної служби статистики України провести аналіз індикаторів середньої заробітної плати в Україні
9.	Індивідуальне завдання	20	Студент здатний на підставі опрацювання лекційного та позалекційного матеріалу виявити актуальні проблеми ринку праці України, можливі шляхи їх вирішення та підготувати доповідь або статтю на конференцію
Поточний контроль		100	-
Підсумковий контроль		100	Студент виконав тестові та розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді на ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Всього		100	-

4.2. Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів заочної форми навчання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Мак балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Тестова контрольна робота	40	Студент виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
2	Письмовий екзамєн	60	Студент виконав аналітично-розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді на ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Всього		100	-

4.3. Критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
Когнітивні: - студент здатний демонструвати концептуальні знання у галузі дослідження ринку праці та моніторингу у сфері оплати праці; - студент здатний до критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять, що пов'язані з організацією дослідження ринку праці та моніторингу у сфері оплати праці	75-89% - студент припускається несуттєвих помилок у описі основних понять, категорій та теорій, припускається арифметичних або несуттєвих фактичних помилок при виконанні аналітично-розрахункових завдань
	60-74% - студент робить суттєві помилки у змісті основних понять, категорій та теорій, припускається помилок при виконанні аналітично-розрахункових завдань
	менше 60% - студент не може пояснити зміст основних понять, категорій та теорій, не здатний до їх критичного осмислення, не володіє методикою виконання аналітично-розрахункових завдань
Афективні: - студент здатний донести до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі дослідження ринку праці та моніторингу заробітної плати; - студент здатний ефективно формувати комунікаційну стратегію при обговорюванні лекційний та позалекційний навчального матеріалу з іншими студентами та викладачем; ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної та наукової етики;	75-89% - студент припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції в дискусіях на заняттях та під час захисту індивідуальних завдань, відчуває певні складності у поясненні фахівцю окремих аспектів професійної проблематики
	60-74% - студент припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції, слабо виявляє ініціативу до участі у дискусіях та індивідуальних консультаціях за наявності складності у виконанні індивідуальних завдань; відчуває істотні складності при поясненні фахівцю або нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики
	менше 60% - студент не здатний продемонструвати володіння логікою та аргументацією у виступах, не виявляє ініціативи до участі у дискусії, до консультування з проблемних питань виконання індивідуальних завдань, не здатний пояснити нефахівцю суть відповідних проблем професійної діяльності; виявляє зневагу до етики навчального процесу
Психомоторні: - самостійно здійснювати збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів щодо дослідження ринку праці та моніторингу заробітної плати; - студент здатний до розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем, що виникають у сфері дослідження ринку праці та моніторингу заробітної плати.	75-89% - студент припускається певних помилок у розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем
	60-74% - студент припускається суттєвих помилок у розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем, відчуває ускладнення при збиранні та інтерпретації інформації (даних), вибору методів та інструментальних засобів їх розв'язання
	менше 60% - студент нездатний самостійно здійснювати пошук та опрацювання літератури за тематикою дисципліни, виконувати індивідуальні завдання, проявляє ознаки академічної не доброчесності при підготовці індивідуальних завдань та виконанні контрольних робіт, не сформовані навички самооцінки результатів навчання і навичок міжособистісної комунікації з прийняття допомоги з виправлення ситуації

V РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

6.1. Основна література

1. Чернявська О. В. Ринок праці: навч. посібник. 2-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2013. 522 с. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/3620/1/Rynok_prazi_Cherniavska.pdf
2. Кожем'якіна С., Калініна С. Ринок праці та зайнятість в Україні: реалії та перспективи : колективна монографія. К.: ІПК ДСЗУ, 2018. 424 с. URL: [http://ipk.edu.ua/journal/El-librari/Монографія%20\(ост\).pdf](http://ipk.edu.ua/journal/El-librari/Монографія%20(ост).pdf)
3. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч.-метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2017. 189 с. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/handle/123456789/1612>
4. Соловійова О. Є. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» (для студентів заочної форм навчання спеціальності 051 – Економіка). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 153 с. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/48611/1/2016%20печ.%20236Л.pdf>
5. Петрова І. Л., Близнюк В.В. Український ринок праці: імперативи та можливості змін: колективна монографія. НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». К., 2018. 356 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/306.pdf>

6.2. Web-ресурси

6. База "Загальне законодавство" Верховної Ради України. URL: www.zakon.rada.gov.ua
7. Верховна Рада України. URL: <http://rada.gov.ua/>
8. Державна служба зайнятості України. URL: <http://www.dcz.gov.ua/>
9. Державний комітет статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
10. «Ринок праці та зайнятість населення». URL: <http://ipk.edu.ua/journal/>
11. «Україна: аспекти праці». URL: <http://uap.in.ua/>
12. Міністерство соціальної політики України. URL: www.msp.gov.ua.